EINDHOVEN

Retouradres Postbus 90150, 5600 RB Eindhoven

gemeente Eindhoven
Inboeknummer 19bst01169
Dossiernummer 19.36.501
Datum 06 september 2019

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Aan Minister Wiebes en Staatssecretaris Keijzer

Betreft: Reactie op consultatie wijzigingsvoorstel Telecomwet ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Hooggeachte heer Wiebes,
Hooggeachte mevrouw Keijzer,

Op 15 juli 2019 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat een wijziging van de Telecommunicatiewet aangekondigd. Het doel van de wijziging is implementatie van de Europese Telecomcode. Met name de aankomende uitrol van de nieuwe mobiele communicatietechnologieën 5G zal door de wijzigingen een versnelling moeten krijgen. Daarvoor wordt een significante inspanning van de lokale overheden verwacht. Met het wetvoorstel worden lokale overheden verplicht om hun publieke infrastructuur (waaronder lichtmasten, verkeersregelinstallaties, bushokjes) en andere objecten zoals publieke gebouwen beschikbaar te stellen voor zendapparatuur zoals antennes, en bijbehorende connectiviteitsinfrastructuur.

Nieuwe kansen
Gemeente Eindhoven en de Brainport regio onderstrepen het belang van hoogwaardige, toegankelijke digitale connectiviteit voor de samenleving en de economische ontwikkeling van onze regio en heel Nederland. In het digitale tijdperk is toegang tot digitale diensten al langer een basisbehoefte van iedere burger geworden. Bovendien levert de digitale economie nieuwe kansen voor onze inwoners, bedrijven en kennistellingen en willen wij als innovatieve regio en land voorop blijven lopen. Dankzij bijzondere kenmerken van 5G technologieën, waarmee veel meer data veel sneller en met meer betrouwbaarheid verstuurd kan worden, zullen zich nieuwe markten gaan vormen en nieuwe verdienmodellen ontstaan. Ons bedrijfsleven krijgt er naar verwachting nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden mee, bijvoorbeeld op het gebied van Smart Industry, e-Health en Smart Mobility.

Daarnaast dragen nieuwe, innovatieve diensten en producten bij aan het verbeteren van leven van onze inwoners (denk aan nieuwe zorgdiensten aan huis, operaties op afstand, efficiëntere en in de toekomst zelfrijdende auto's) en van onze steden (Smart City en Internet of Things oplossingen voor efficiënt stadsbeheer). Bovendien wordt door onze kennisinstellingen in de regio, zoals TU Eindhoven al aan de toekomst van de digitale

Bezoekadres Stadhuisplein 10
5611 EM Eindhoven
www.eindhoven.nl

Postadres Postbus 90150
5600 RB Eindhoven
gemeente@eindhoven.nl
Telefoon 14 040

technologieën gewerkt, waaronder fotonica, nieuwe generatie 5G apparatuur en Artificial Intelligence.

De economie van Brainport acteert en opereert op internationaal niveau. Digitale connectiviteit zal met de komst van 5G nog een grotere economische rol spelen in Europa en wereldwijd. Wij maken ons zorgen omdat Nederland al achter loopt op de uitrol van 5G t.o.v. een aantal concurrentie gebieden. In de Brainport Nationale Actieagenda hebben de Brainport regio en het Rijk aangekondigd om het initiatief van ons bedrijfsleven en kennisinstellingen te ondersteunen voor een regio-brede 5G pilot. Daarmee helpt de regio de ambitie van de regering om Nederland als digitale koploper van Europa op de kaart te zetten, te realiseren. Onze bedrijven en kennisinstellingen staan nu in de startblokken. Ze hebben meer snelheid en draagkracht vanuit het Rijk nodig om voor heel Nederland een succes te boeken in de digitale economie van de toekomst.

Straling en gezondheidszorgen
In een innovatieve regio zoals Brainport weten we dat nieuwe technologieën niet alleen kansen maar ook risico's met zich meebrengen, Met name vragen rondom mogelijke milieueffecten van elektromagnetische straling en de invloed daarvan op de gezondheid van mensen zorgen voor steeds meer maatschappelijke onrust. Alleen op deze consultatie zijn al honderden publieke reacties van burgerorganisaties en bezorgde burgers ingediend. Onze Raad en het College van B en W krijgen hier ook regelmatig vragen van de burgers over. Als lokale overheid staan wij aan de lat om de belangen van onze inwoners te behartigen en nemen wij de zorgen van onze burgers zeer serieus. Met de verwachte forse toename van nieuwe zendapparatuur in de openbare ruimte hebben we als overheid de verantwoordelijkheid richting onze inwoners om hun welzijn te beschermen. Het huidige wetvoorstel en de bestaande regelgeving bieden hier onvoldoende instrumenten voor. Er zijn bijvoorbeeld geen mechanismen om de inwoners te betrekken bij de inrichting van de nieuwe infrastructuur, geen duidelijke communicatieaanpak en geen maatregelen om het stralingsniveau in de gaten te houden. De toenemende maatschappelijke onrust en onvoldoende zeggenschap van burgers kunnen leiden tot maatschappelijk protest en vertraging bij de uitrol van 5G waar het wetwijzigingsvoorstel juist een versnelling in wil maken.

Openbare ruimte
Het wetwijzigingsvoorstel legt een plicht op aan lokale overheden om publieke infrastructuur beschikbaar te stellen voor zendapparatuur en voor de bijbehorende connectiviteitinfrastructuur-elementen van marktpartijen. Naar verwachting moeten er veel meer antennes komen om hoge snelheden en bandbreedte van de nieuwe mobiele netwerken mogelijk te maken. Omdat de technische details nog niet zijn uitgewerkt, is het voor de gemeenten onmogelijk om de inspanning die hiervoor nodig is, in te schatten. Wel is het duidelijk dat onze publieke infrastructuur daar nog niet klaar voor is. De lichtmasten hebben bijvoorbeeld geen individueel schakelbare elektriciteitsaansluiting terwijl voor de aan te brengen zendinstallaties 24/7 elektriciteit beschikbaar moet zijn.

Bovendien zal een forse toename van het aantal antennes het straatbeeld van onze steden ongetwijfeld beïnvloeden. De kwaliteit van de openbare ruimte komt hiermee onder druk te staan omdat de telecomsector dankzij deze wetswijziging het recht krijgt

om overal waar men dat wenst, antennekasten op te hangen (zonder dat wij invloed hebben op hun verschijningsvorm) en tot zeven meter hoge antennemasten te plaatsen, zonder vergunning en zonder dat de gemeente daar iets tegen kan doen. De hogere masten en de toenemende hoeveelheid antennekasten zullen zorgen voor meer visuele overlast, verrommeling van de openbare ruimte, met ongewenst gebruik, meer zwerfafval en vandalisme als gevolg. Tegelijkertijd blijft de gemeente verantwoordelijk voor de (veiligheid en gezondheid in de) openbare ruimte. Als gemeente verliezen wij hiermee controle over de openbare ruimte en kunnen wij aan onze publieke taak niet meer voldoen.

Dit vraagt om gemeentelijke bevoegdheid waarmee gemeenten in staat worden gesteld om regie te kunnen voeren op antenneplaatsingen, ter voorkoming van maatschappelijk onrust. Bijvoorbeeld door het kunnen aanwijzen van antenne-vrije-zone in de buurt van o.a. scholen.

Beheer

Het wetsvoorstel heeft gevolgen voor de manier waarop wij onze assets (lichtmasten, verkeerregelinstallaties, bushokjes ed.) onderhouden. Zonder de mogelijkheid om randvoorwaarden te stellen, worden wij (volledig) afhankelijk van de betreffende marktpartij. Uitvoeren van onderhoud kan alleen nog maar in overleg, dit kost tijd en heeft mogelijk gevolgen voor de manier waarop wij onderhoud uitvoeren. De verantwoordelijkheid voor het goed functioneren van de asset (en waarschijnlijk ook van de zendinstallaties die er aan bevestigd wordt) blijft bij de gemeente, terwijl we er dus geen volledige zeggenschap over hebben. Ook kan de zendinstallatie van invloed zijn op de werking en/of levensduur van de assets. Doordat de zendinstallatie altijd van stroom moet worden voorzien, kunnen wij onze eigendommen niet zomaar meer buiten gebruik stellen (voor bijvoorbeeld onderhoud), met als gevolg extra kosten. Bij vervanging of verplaatsing van objecten waar de zendinstallaties aan zijn bevestigd (zoals bij herinrichting van wegen) zijn wij naar alle waarschijnlijkheid verplicht de zendinstallaties op eigen kosten te verplaatsen.

Administratieve en financiële lasten

In het geval dat de gemeente verplicht wordt om mee te werken aan aanvragen van de marktpartijen, betekent dit ook potentieel zeer hoge administratieve en financiële lasten voor de gemeente. Het wetwijzigingsvoorstel maakt het mogelijk voor de gemeente om (onder strikte randvoorwaarden) partijen af te dwingen tot medegebruik van connectiviteit infrastructuur. Enerzijds zien wij dit als een positieve ontwikkeling omdat we efficiënter gebruik moeten kunnen maken van de infrastructuur. De ondergrond in (binnen)steden wordt snel vol, waar we bijvoorbeeld met noodzakelijke ingrepen i.r.t. hittestress en toenemende incidentele wateroverlast nog rekening mee moeten houden. Anderzijds, en gepaard met de eerdergenoemde plicht om de publieke infrastructuur beschikbaar te stellen, zullen beoordelingen van aanvragen, de voor bezwaar en beroep vatbare afwijzingen alsmede de procedures om medegebruik af te dwingen leiden tot een forse administratieve, juridische en daarmee financiële lasten voor de gemeente. Wij missen daarom een aanvullende pleidooi van het Rijk aan partijen om op een vrijwillige wijze meer samen te gaan werken. Zoals wij ook in de Brainport Nationale Actieagenda voorstellen. Vrijwillige samenwerking kan zonder het verhogen van regeldruk helpen te

voorkomen dat straks weer vele kilometers dubbele kabels en leidingen de grond in gaan en veel meer palen worden bijgeplaatst, door iedere partij voor zichzelf.

Expertise en kennis

Het onderwerp 5G is voor gemeenten nog heel nieuw. De kennis en kunde op het gebied van mobiele connectiviteit en relevante technologieën bij gemeenten is op dit moment onvoldoende, mede omdat deze onderwerpen tot nu toe bij landelijke organisaties zoals het Antennebureau zijn belegd. Dankzij lopende 5G pilot initiatieven bouwen een aantal koploper gemeenten de kennis nu proactief op. Dit gebeurt echter nog niet op grote schaal in heel Nederland. Als koplopers op dit gebied worden wij nu al vaak gevraagd om onze kennis en ervaringen met andere partijen te delen, wat extra inspanning van onze experts vraagt. Wij lopen nu al tegen een tekort aan expertise en capaciteit aan en hebben niet de mogelijkheid om dit op korte termijn op te lossen. Hiermee wordt geen rekening gehouden in het wetwijzigingsvoorstel.

Concrete voorstellen

De consultatieperiode kwam grotendeels overeen met het zomerreces. Wij vinden het jammer dat voor de consultatieronde over een belangrijk onderwerp met veel maatschappelijke en economische impact zoals digitale connectiviteit, voor een consultatie in de zomerperiode is gekozen. Vanuit de gemeente Eindhoven en met ervaringen vanuit de Brainportregio-brede 5G pilot initiatief werken wij graag mee aan een goed wetswijzigingsvoorstel en de implementatie daarvan. Wij stellen daarom om het wetwijzigingsvoorstel op een aantal punten aan te passen:

- Zorg dat de gemeenten voldoende bevoegdheden hebben om hun publieke taak, namelijk beheer van de publieke ruimte, te blijven uitvoeren. Voor de leefbaarheid van onze steden en voor de openbare veiligheid is het van groot belang dat wij als gemeente mogen bepalen waar de zendinstallaties mogen worden geplaatst of bevestigd. Maak duidelijk hoe de gemeente haar rol kan behouden door bijvoorbeeld randvoorwaarden aan te stellen voor het gebruik van de publieke infrastructuur zodat de gemeente vanuit het maatschappelijk en stedelijke belang medewerking kan verlenen of weigeren.

- Geef helder aan wat ieders rol en verantwoordelijkheden op de verschillende aspecten van 5G uitrol zijn: economie, gezondheid, onder- en bovengrond infrastructuur. Maak de verantwoordelijkheden rondom het beheer van de publieke assets en de rollen daaromheen scherp en houdt administratieve lasten beperkt voor alle partijen. Het is in dat kader bijvoorbeeld wenselijk om artikel 5.8 uit de telecommunicatiewet ook van toepassing te laten zijn op "draadloze toegangspunten met klein bereik". Ook moet de eigenaarschap en verantwoordelijkheden rondom de opstelpunten, (zend)apparatuur en bijbehorende aanvullende infrastructuur zoals sensoren, vastgelegd worden in een (landelijke) registratie en moet er duidelijk beleid komen over de (digitale) beveiliging van de nieuwe faciliteiten.

- Maak een realistische financiële inschatting en stel er middelen beschikbaar om een snelle, efficiënte uitrol van 5G te faciliteren. Medewerking van de gemeente

aan de uitvoering van de wet gaat naar verwachting een grote hoeveelheid mankracht vragen om de uitrol in goede banen te leiden (beheer, kabels en leidingen voor alle glasvezelverbindingen met de antennes). Bovendien wordt het geschikt maken van publieke assets zoals lichtmasten voor 5G (denk aan verglazing, 24/7 stroomvoorzieningen, extra apparatuur) een grote financiële opgave waardoor toegankelijkheid van maatschappelijke diensten zoals zorg of mobiliteit, die in de toenemende mate afhankelijk worden van mobiele communicatie, kan worden aangetast. De opgave van 5G uitrol vraag daarom aan actieve, participerende houding van het Rijk, met financiële bijdrage. De toekomstige opbrengsten van 5G frequentieveilingen moeten wat ons betreft hier geïnvesteerd voor worden.

- Kom met een duidelijke aanpak om de zorgen van burgers te adresseren en hen te betrekken bij de inrichting van de openbare ruimte, zoals ook bij de uitgangspunten en bij de Omgevingswet past. Concreet stellen wij voor dat het aantoonbaar wordt dat de 5G-installaties voldoen aan de blootstellingsnormen. Dit kan bijvoorbeeld door marktpartijen te verplichten om onafhankelijke metingen uit te laten voeren. Ook moet er een volwaardig communicatieplan opgesteld worden tijdens de uitrol van 5G binnen stedelijke omgevingen (binnensteden) of locaties waar veel mensen wonen of verblijven, gericht aan verschillende doelgroepen (zoals bewoners, werknemers, kinderen, ouderen) waarin wordt aangeven waar burgers met hun vragen terecht kunnen, welke onafhankelijke organisaties benaderbaar zijn voor gezondheidsvragen over de gevolgen van 5G en wat de verantwoordelijkheden van partijen zijn. Ook het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid moet hierbij betrokken worden.

- Ondersteun 5G-koploper gemeenten en leer daar gezamenlijk van. Als gemeente die voorop loopt en proactief samenwerkt aan het pilot initiatief van het bedrijfsleven en kennisinstellingen worden wij als eerste geconfronteerd met de vraagstukken die morgen voor heel Nederland relevant gaan worden. Zoals de betrokkenheid van en een dialoog met de inwoners, maatschappelijke toepassingen en ruimtelijke inrichting. Door als Rijksoverheid intensief samen te werken met de koploper gemeenten kunnen opgebouwde kennis en best practices in het hele land worden gebruikt.

Samenwerking

In het kader van deze consultatie hebben we met collega's uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Helmond, Breda, Tilburg en andere gemeenten gesproken. Wij weten dat zij ook gelijke zorgen gaan uiten als reactie op deze consultatie. De toekomst van de economische ontwikkeling van ons land, de gezondheid en het welzijn van onze burgers én de leefbaarheid van onze steden zijn afhankelijk van een snelle, gecoördineerde gezamenlijke inspanning voor toegankelijke, hoogwaardige en toekomstbestendige mobiele connectiviteit. Bedrijfsleven en kennisinstellingen in de Brainport regio en in andere delen van ons land nemen initiatief om hun innovatieve krachten in te zetten voor het oplossen van maatschappelijke vraagstukken met behulp van nieuwe technologieën zoals 5G. In Eindhoven en in Groningen wordt er gewerkt aan nieuwe zorgdiensten. In Helmond werkt een consortium van bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid aan

innovatie in mobiliteit. In Amsterdam werken partijen samen aan toepassingen voor openbare veiligheid met 5G. De energie die uit deze samenwerkingen ontstaat laat het zien dat Nederland een grote kans heeft om haar ambitie om de digitale koploper van Europa te worden en te blijven succesvol te realiseren. Dit wetwijzigingsvoorstel is daar een belangrijke bouwsteen voor mits alle belanghebbenden, inclusief de lokale overheden, een kans krijgen om aan deze ambitie mee te werken zonder te worden geconfronteerd met onmogelijke verplichtingen. Onze burgers moeten beschermd blijven tegen mogelijke risico's en er moet gewerkt worden aan een realistische inschatting van de financiële middelen die nodig zijn om hier een succes van te maken.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van Eindhoven,

secretaris